

Stuart Hall'un Kültür Kuramına Katkıları

Stuart Hall's Contributions to Cultural Theory

Ahmet Neca Gökgül¹

ÖZ

İngiliz Kültürel Çalışmalarının öne çıkan kuramcılarından biri olan Stuart Hall, yaşamı boyunca çok çeşitli alanlarda iz bırakan çalışmalarına imza atmıştır. Aslen Jamaikalı bir göçmen olan Stuart Hall'un teorik ilgisi özellikle kültür ve ideoloji kavramları üzerine yoğunlaşsa da, bu kavramlarla ilişki içerisinde olan iletişim alanında da önemli yaklaşımları ve önerileri bulunmaktadır. Hall'un çalışmalarını incelerken, sınırları çizilmiş bir ilgi alanı ya da tekrar edilen belirli bir metodolojiye rastlamak oldukça zordur. Çünkü Stuart Hall teorik üretimini, sözünü ettiğimiz karmaşık kavramsal sistemler arasında gerçekleştirmektedir. Etnisite, ırkçılık, feminizm, direniş, ideoloji, temsil, medya, alt kültürler ve popüler kültür başta olmak üzere Kültürel Çalışmalar Merkezi'nin ilgi alanına giren hemen her konuda eserleriyle karşılaşılabilen bir aktör olan Stuart Hall'un geniş bir resmini çizmek son derece düzensiz olacağı için belirli sınırlar çerçevesinde hareket etmek gerekli bir koşul olarak görülmektedir.

Stuart Hall'un belirli kavramsal yaklaşımlarından yola çıkan bu çalışmada; İngiliz Kültürel Çalışmaları, ideoloji ve iletişim alanlarındaki teorik yapı sunulmakta ve ilişkili kavramlar incelenmektedir. Söz konusu alanlarda gerçekleştirilen incelemeler Hall'un akademik ilgisi kapsamında değerlendirilmektedir. Bu çerçevede şekillenen çalışma, Hall'un akademik katkılarını ve bakış açısını ortaya koyarak kültürel çalışmalar, ideoloji ve iletişim kavramlarını anlamlandırmayı, bu bağlamda toplum olgusuna yönelik çıkarımlarda bulunmayı amaçlamaktadır. Tüm bunların ötesinde gerek sıra dışı hikâyesi gerekse Kültürel Çalışmalar geleneğine olan katkıları çerçevesinde Stuart Hall'un kültür kuramına katkılarını sunmak çalışmanın en belirgin gayesini oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İngiliz Kültürel Çalışmaları, Stuart Hall, kültür, ideoloji, iletişim

ABSTRACT

Stuart Hall, one of the prominent theorists of British Cultural Studies, has produced works that left a mark in various fields throughout his life. Although Stuart Hall, a Jamaican immigrant, concentrates on cultural and ideological concepts, he also has key views and proposals in the field of communication which is about these concepts. When analyzing Hall's work, it can be difficult to identify a clear area of focus or an organized approach. As we already established, Stuart Hall develops his theoretical work inside complex conceptual structures. Stuart Hall has written on almost all topics that are important to the Center for Cultural Studies, especially in the areas of ethnicity, racism, feminism, resistance, ideology, representation, media, subcultures, and popular culture. Acting within specified parameters is considered an essential precondition since it would be exceedingly irregular to present a broad image of Stuart Hall.

This research is founded on the unique conceptual methods of Stuart Hall. The theoretical framework in the disciplines of British Cultural Studies, ideology, and communication is provided, and associated topics are studied. The studies carried out in these areas are considered within the scope of Hall's academic interest. By

¹Öğretim Görevlisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, İnegöl Meslek Yüksekokulu Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, Bursa, Türkiye

ORCID: A.N.G. 0000-0003-4396-8022

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Ahmet Neca Gökgül,
Bursa Uludağ Üniversitesi, İnegöl Meslek
Yüksekokulu Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü,
Bursa, Türkiye
E-mail: necagokgul@uludag.edu.tr

Başvuru/Submitted: 16.11.2022

Kabul/Accepted: 28.12.2022

Atf/Citation: Gokgul, A. N. (2022). Stuart Hall'un kültür kuramına katkıları. *4. Boyut Journal of Media and Cultural Studies - 4. Boyut Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 21, 55–70.
<https://doi.org/10.26650/4boyut.2022.1224733>

presenting Hall's academic achievements and points of view and drawing a conclusion about the phenomenon of society in this setting, the article seeks to make sense of the concepts of cultural studies, ideology, and communication. . Beyond all this, the study's most apparent aim is to present Stuart Hall's contributions to cultural theory within the framework of his extraordinary story and his contributions to the Cultural Studies tradition.

Keywords: British Cultural Studies, Stuart Hall, culture, ideology, communication

Extended Abstract

The Cultural Studies tradition is an interdisciplinary initiative that helps to explore cultural processes, particularly themes such as popular culture and subculture, and to bring these concerns to maturity. Although the term Cultural Studies is frequently referenced and acknowledged in the social sciences, it is difficult to define due to the diversity of its subjects of study. British Cultural Studies, a structure dedicated to reading the society's culture, also retains its modern stance despite having a highly complex system in terms of language, image, text, politics, and social and critical theory. Another intriguing aspect is that this structure embraces the invisible, excluded, oppressed, despised, and uninterested elements in society, as well as the collection of modern studies, carried out in the field of culture within a unique structure. Although various actors are involved in the formation and development of Cultural Studies, which deal with those directly opposed to high cultures, such as classical literature, classical music, opera, ballet, historical works of art, and sculptures, Stuart Hall plays a significant role. Hall is a diverse character who always gets attention owing to his powerful eloquence and extremely successful academic life. He has been referred to by some as a "Young Jamaican Oxford radical" and a "Jamaican in the belly of a beast" by others for spending his entire adult life in England.

Even if his dramatic political outbursts as a young fellow and his mixed identity may have seemed like big obstacles to the average individual, they were advantages for Hall's career. His interest in cultural studies was sparked by his ethnic identification, which served as a platform for his attempts to understand and learn about Jamaican culture. His studies on a broad and complex discipline such as culture, his contributions to the field, and the new approaches he brought to communication studies helped him become an actor beyond time. He has always contributed to the rich resources of the Cultural Studies school by researching and reading the thoughts and approaches of many influential and critical actors such as Althusser, Gramsci, Foucault, James Joyce, T. S. Eliot, Freud, Marx, and Lenin. Hall, a key figure of the New Left in England from a political standpoint, has also been influential in recruiting many Black British scientists to the field of cultural studies. Furthermore, as a researcher who thinks it is legitimate to explore cultural formations according to their particular conditions and character, he has acquired the community's esteem and helped to develop his vision for culture. With an outspoken and independent personality, Hall has received criticism from both the left and the right, yet has managed to be appreciated by both sides when appropriate.

Stuart Hall's most significant contribution to post-war thought is his ability to draw attention to controversial cultural elements. According to Hall, culture, the most significant value that society has to preserve stability in its daily life, is far from a simple occurrence. Hall implies that studies that intend to explain culture should be in a structure that considers how marginal or conservative groups in society can protect their cultural spaces against the dominant group. In this context, it tries to reveal the power relations within the community. Even though the approach he expresses undoubtedly points to a complex and insoluble process, there are some clues in the academic capital Hall left us. He has made substantial contributions to the meaning-making processes of language, which are carried out through the comprehension of text and textuality, by combining structuralist, semiotic, and symbolic methods to cultural studies. On the other hand, Hall has attained a unique intellectual position that matters in the social sciences by bringing the issue of race and the structuralist approach to cultural studies, meticulously processing how the media shapes ideological structures through the understanding of representation, and incorporating the theory of coding-decoding into communication studies. Stuart Hall, whose main aim is to provide a perspective that will help to research and solve the complex structure of the cultural field, make structural and historical analyzes, and help make sense of the contradictory issues in the area, seems to have provided essential insights to many scientists in this context. By presenting Hall's perspective on British Cultural Studies, ideology, and communication, this article, which strives to transmit Hall's contributions to cultural theory, acts within the parameters of his academic interest, and also conclusions are drawn about the phenomenon of society.

Giriş/Prolegomena

İngiliz Kültürel Çalışmaları ekolünün merkezi öneme sahip temsilcilerinden biri olan Stuart Hall, çok yönlü düşünsel yapısı ile öne çıkmaktadır. Kültür gibi kapsamlı ve karmaşık bir disiplin üzerine yapmış olduğu çalışmaları, alana sunduğu çeşitli katkıları ve iletişim çalışmalarına kazandırdığı yeni yaklaşımları zamanın ötesindedir. Stuart Hall'un böylesine zengin ve geniş bir düşünsel arka plana sahip olması, onun üzerine çalışılması ve tartışılması gereken birçok konu olduğunun önemli bir işaretidir. Marxizm, post-yapısalcılık, post-kolonyalizm, ideoloji, hegemonya, etnisite, popüler kültür, kimlik kaymaları, alımlama çalışmaları, çok kültürlülük ve feminizm gibi konular üzerinde yapılacak olan herhangi bir çalışma Stuart Hall'un akademik mirası ile mutlaka ilişki içerisinde olmak durumundadır. Söz edilen konuların dışında kalan daha birçok alanda da yazıları bulunan Hall'un çalışmalarından bütünlüklü bir resim çıkarmak son derece zordur. Bu yüzden Hall'un tüm çalışma konularını ayrı ayrı ele almak bu çalışmanın ana gayesi değildir. Bunun yerine Hall'un bahsedilen konularla ilgilenmesine yol açan kültürel çalışmalar, ideoloji ve iletişim alanlarındaki çalışmaları değerlendirilerek genel bir Stuart Hall çerçevesi sunmaya çalışılmaktadır.

Stuart Hall'un çalışmalarını ve yaklaşımlarını gereği gibi değerlendirebilmek için öncelikle kendisinin yaşamı hakkında bilgi ve fikir sahibi olunması gerekmektedir. Hall'un etnik kimliği, profesyonel çalışma hayatındaki tecrübeleri ve içinde bulunduğu çevresel koşullardan söz etmek, zengin düşünsel dünyasını anlayabilmek için kilit öneme sahiptir. Öyle ki Hall, Colin MacCabe ile olan röportajında kendisini kültürel çalışmalara yönelten ilginin temelinde Jamaika kültürü ile olan ilişkisini keşfetme ve Jamaika kültürünü anlama çabasının yattığını söylemektedir (MacCabe, 2008; 13). Buradan hareketle çalışmanın birinci kesitinde Stuart Hall'un yaşam öyküsündeki önemli kırılma noktalarından bahsedilmekte ve bunların akademik ilgisine yönelik etkileri ortaya koyulmaktadır. Bu kapsamda, önemli bir temsilcisi olduğu Birmingham Çağdaş Kültürel Araştırma Merkezi'nin, Hall'un teorik alt yapısını nasıl şekillendirdiği sorgulanmakta ve İngiliz Kültürel Çalışmalarındaki konumu değerlendirilmektedir.

İngiliz Kültürel Çalışmaları konusundaki literatür tarandığında, kültürel çalışmaların bir disiplin ya da disiplinler kümesi olarak görülmemesi gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Kültürel çalışmalardaki hâkim görüş, kültürel çalışmaların disiplinlerarası bir alan olduğudur. İngiliz Kültürel Çalışmalarının disiplinlerarası bir alan olmasındaki en önemli katkıyı Stuart Hall'un yaptığını söylemek de yanlış değildir. Çünkü Hall, birçok kuramcının görüş ve yaklaşımlarını araştırıp okuyarak, kültürel çalışmalar ekolünün zengin kaynaklarla beslenmesini sağlayan ciddi bir rol üstlenmektedir.

Hall'un ideoloji konusunda Althusser ve Gramsci'den etkilendiği bilinmektedir. Bilhassa Gramsci'nin 'hegemonya' ve 'ideoloji' yaklaşımlarının etkisinde kalan Stuart Hall, çeşitli kuramsal çözümlerinde bu kavramlar üzerinden çalışmalarını yürütmüştür. Bu sebeple

çalışmanın ikinci kesitinde, kültürel çalışmalar ve Stuart Hall için merkezi öneme sahip olan ideoloji kavramı Hall'un kuramsal yaklaşımı çerçevesinde ele alınmaktadır.

Stuart Hall'un iletişim alanına yönelme sebebini, kültürel çalışmalar kapsamındaki uğraşlarına katkı sağlamak şeklinde belirtmek gerekmektedir. Kendisinin iletişim üzerindeki tartışmaları genellikle medya, ideoloji ve iktidar konularına odaklanmaktadır. Bunun yanı sıra Hall, medyanın toplumsal ilişkilerin tesisindeki rolünü de çözümlemeye çalışmaktadır. Bu bağlamda Stuart Hall'un geliştirdiği 'kodlama-kodaçımleme' ve 'temsil' yaklaşımları, medya metinlerine yönelik çalışmalara sağladığı katkıyla iletişim alanındaki eleştirel yaklaşımlar arasında önemli bir konuma sahiptir. Bahsi geçen konuların değerlendirildiği çalışmanın son kesitinde ise, Stuart Hall'un iletişim çalışmaları tartışılmakta ve ardından ele alınan tüm teorik yaklaşımlar çerçevesinde genel çıkarımlara ulaşılmaktadır.

Stuart Hall ve İngiliz Kültürel Çalışmaları

Stuart Henry McPhail Hall, 3 Şubat 1932 yılında Jamaika'nın Kingston şehrinde hayata gözlerini açmıştır. Seçkin bir sömürge okulu olan ve İngiliz okul sistemini model alan Jamaika Koleji'nde eğitim gördükten sonra 1951'de Rhodes bursu kazanarak, Merton College atkısı ve bağımsızlık konusundaki düşünceleri ile Oxford'a gelmiştir (Farred, 1996: 30; Adams, 2007). Stuart Hall bir röportajda Jamaika Koleji'ndeki öğretmenlerinin yardımıyla eğitimini; T.S. Eliot, James Joyce, Freud, Marx, Lenin ve Karayip literatürünü içerecek şekilde genişlettiğini ve bunun düşünsel gelişimine büyük katkı sağladığını belirtmektedir (Chen, 1996: 488).

1956 yılında yaşanan olaylar Stuart Hall'un Henry James üzerine yürüttüğü doktora çalışmasını bir an önce tamamlayarak 1958 yılından itibaren politik çalışmalara odaklanmasını sağlamıştır. Hall'un bu erken mezuniyeti kariyerindeki ikinci dönüm noktasıdır. Jamaika'dan ayrılmasını ilk dönüm noktası olarak sayarsak, 1956 yılında yaşanan Suveyş Krizi, Krusccev'in başlattığı destalinizasyon hareketi, Sovyetlerin Macaristan'ı istilası ve bunların sonucunda Yeni Sol hareketinin oluşması ile Hall'un bu hareket içerisine dâhil olmasını da ikinci dönüm noktası olarak saymamız gerekmektedir (Farred, 1996: 30). *New Left Review* dergisinin ilk editörlerinden biri olan Stuart Hall, akademisyen olmadan önce Londra'da bir ortaokulda öğretmenlik yapmıştır. Hall, 1966 yılında Birmingham Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi'ne Richard Hoggart'ın vekili olarak katılmış ve 1969'da müdürlük görevini Hoggart'tan devralmıştır. Müdürlük yaptığı on yıllık süre içerisinde Hall, Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi'nin kuramsal temeli ve entelektüel etki alanında önemli ilerlemeler yaşamasına yardımcı olmuştur. Yapısalcılığın kültürel çalışmalar içerisinde kendine bir yer bulmasında büyük katkısı olan Hall, hem etnografik hem de medya çalışmalarının gelişmesini sağlamış ve bunun yanında Althusser ile Gramsci'nin ideoloji ve hegemonya kuramları arasında kendine özgü bir şekilde oluşturduğu birleşimle merkeze önemli bir miras bırakmıştır. 1979 yılında The Open University'de sosyoloji bölüm başkanlığına getirilen Stuart Hall, 1999 yılında bu görevinden de emekli olmuştur (Turner, 2016: 88-89).

Stuart Hall'un, The Open University'de kolej eğitimi alamayanlar için hazırlanmış ve televizyon üzerinden yayınlanan bir dizi eğitim verdiği de bilinmektedir. Söz konusu yıllarda siyahi bir adamın İngiliz televizyonlarında kamusal bir entelektüel rolünü üstleniyor olması, genç siyahi insanlar üzerinde ciddi bir etki yaratmış, bununla birlikte Hall'un toplumsal bir şöhrete kavuşmasını sağlamıştır. Hall toplumun içerisinde olmayı ve kültürel oluşumları kendi koşulları içerisinde incelemeyi seven bir araştırmacı olarak tanındığı için kültür alanındaki çalışmaları başarılı görülmektedir. Bu yönü sayesinde kültürel çalışmalar alanının farklı bir noktaya ulaşarak bir ekol haline gelmesine destek olabilmıştır. Chen'e verdiği röportajda melez etnik kökene sahip bir ailenin mensubu olduğunu belirten Hall, bu kökeni Afrikalı, Portekizli, Doğu Hintli ve Yahudi karışımı olarak tarif etmektedir (Chen, 1996: 486). Böyle bir kökene sahip olması onun çokkültürlülük, etnisite ve popüler kültür üzerine yaptığı çalışmaların sebebini de açıkça göstermektedir.

İngiliz Kültürel Çalışmalar ekolü, 1960'lardan başlayarak ilkin edebiyat alanında kendisini gösteren, ardından disiplinlerarası bir tutumla sınıf mücadelelerini, toplumsal eşitsizlikleri, ideolojiyi ve direnişi yeniden üreten bir alan görünümüyle başta İngiltere olmak üzere, benzer çağdaş kapitalist toplumlarda kültürün incelenmesi ile uğraşan bir alan olma özelliği taşımaktadır. Bahsedilen çalışmalar ilk dönemde daha ziyade seçkin kültür ya da üst kültür etrafında yoğunlaşırken sonradan popüler kültür, kitle kültürü ve gündelik yaşamın kültürü konularına odaklanılmaktadır (Yaylagül, 2016: 131). Hall ise az önce belirtilen ikinci dönem çalışmaları içerisinde kendi adından sıkça söz ettirmektedir. Bu çalışma İngiliz Kültürel Çalışmalarını Stuart Hall'un katkıları ve onun bakış açısıyla incelemeyi amaçladığı için devam eden kısımda Hall'un kültürel çalışmalar konusundaki genel düşüncelerini paylaştığı makalelerinden faydalanılmaktadır.

Stuart Hall'un *Kültürel Çalışmalar ve Teorik Mirası* (Cultural Studies and Its Theoretical Legacies) başlıklı makalesi, kendisinin bir pratik olarak kültürel çalışmalar projesi üzerindeki düşüncelerini aktarabilmek konusunda yardımcı olmaktadır. Hall bu çalışmasında, retrospektif bir bakışla geçmişe dönmeyi, kültürel çalışmaların bugünü ve geleceği hakkında düşünerek fikir alışverişi yapmayı önermektedir. Hall, kültürel çalışmaları çeşitli teorik uğraklardan geçen, çoklu söylemlere sahip bir alan olarak gördüğüne dikkat çekmektedir:

Kültürel Çalışmalar Foucaultcu bir anlamda, söylemsel oluşumlardır. Basit kökenleri yoktur ama o kendini bu şekilde ilk adlandırdığında bazılarımız zaten belirli bir noktada bulunuyorduk. Kültürel çalışmaların içinden geliştiği çalışmaların çoğu, benim deneyimlerime göre, başkalarının çalışmalarında zaten mevcuttu. (...) "Kültürel çalışmalar çoklu söylemlere sahiptir; bir dizi farklı tarihi vardır. Formasyonların bir bütünüdür. Geçmişte, kendine özgü farklı konjonktürleri ve uğrakları vardır. Birçok farklı türdeki çalışmayı içermektedir" (2008: 86-87).

Buna göre Hall'un kültürel çalışmalar geleneğini, sıfırdan başlayan bir çalışmalar bütünü olarak görmediği, tartışılmaya başlandığı dönemin öncesindeki söylem ve formasyonlarla

birlikte geleneğin temsilcisi olan düşünürlerin katkılarıyla bütünleşen bir yaklaşım olarak kabul ettiği sonucuna ulaşılmaktadır. Hall'un bakış açısına göre değerlendirildiğinde kültürel çalışmalar; yalnızca 'kültürel çalışmalar' başlığı altında merkezileşen, bunun dışında hep çeşitli yörengeleri olan ve bu alanda çalışmalarda bulunan herkesin yeni metodoloji ve teorilerle alanı zenginleştirdiği çabaları kapsamaktadır. Dünyada farklılık yaratma amacı taşıyan bir pratiğin, öne çıkarmak zorunda olduğu bazı farklılık ya da ayırım noktaları olması gerektiğini belirten Hall, kültürel çalışmaların belirli bir bayrak altında uygun adım yürümekten uzak bir proje olması gerektiğini de özellikle vurgulamaktadır.

Ancak aslında Stuart Hall'un Marxizmin eleştirel bakış açısına sahip bir araştırmacı olduğu, kendisinin de Marxist teoriyi hepten reddetmeyişinden anlaşılabilirliği gibi, açıkça görülmektedir. Bu yüzden kültürel çalışmaların Marxizm'den tamamen uzak bir noktada konumlanmadığını belirtmek önemlidir. Burada vurgulanması gereken sadece Marxizm'in kültür, ideoloji, dil ve simgesel kavramlara olan mesafesinin kültürel çalışmalarda görülmediğidir. Söz konusu kavramlarla yol alan kültürel çalışmalar bu yüzden olguları Marxist ekonomi politik bakış açısı yerine sadece politik işleyiş düzeyinde incelemektedir.

Stuart Hall'un kültürel çalışmalarla ilgili cevap aradığı sorulardan birisi de, kültürel çalışmaların mevcut disiplinlerle arasındaki ilişki olmuştur. Hall, kültürel çalışmaların başlarda İngiliz edebiyat çalışmaları içerisindeki Leavisci edebiyat eleştirisi geleneğinden etkilendiğini aktarmaktadır (2005a: 5). Genel olarak bakıldığında ise kültürel çalışmaların toplumsal olguları analiz etme niyetiyle hareket ederken sosyoloji, psikoloji, iletişim, sanat, kültürel antropoloji, etnografya ve ekonomi politik gibi alanlarla ilişki içerisinde olduğu rahatlıkla söylenebilmektedir. Hall, zaten kesintiye uğramış bir gelişim tarihine sahip olduğunu düşündüğü kültürel çalışmaları kesintiye uğratan iki teorik uğraktan bahsetmektedir:

Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi'nin çalışmasında en azından iki kesinti bulunmaktadır: ilki feminizm ve ikincisi de ırk meseleleri etrafında gelişmektedir. (...) Kültürel çalışmalar açısından feminizmin müdahalesi (diğer birçok teorik projenin yanı sıra), özel ve kesindi. Kopuş yaratıcı nitelikteydi. (...) Öncelikle, kişisel olan sorunun politik olduğunu açığa çıkarması ve bunun kültürel çalışmalardaki uğraşın hedefini değiştiren sonuçları, teorik ve pratik açıdan bütünüyle devrimsel nitelikteydi. (...) Sonra kültürel çalışmalardaki ırk meselesi geliyor. Gerçekten, kültürel çalışmaların gündemine ırk politikaları, ırkçılığa karşı direniş gibi ırk meselesine dair eleştirel sorunları, kültürel politikalara dair eleştirel sorunları koydurmak muazzam bir teorik mücadele idi (2008: 94-95).

Kültürel çalışmaların feminizm ve ırk meselelerine yönelmesi 1960-1970'li yıllardaki politik yapı çerçevesinde değerlendirildiğinde, akademik ve entelektüel çevrelerin kültür alanına ilgi duyması kaçınılmaz bir hal almaktadır. Böyle bir dönemde Stuart Hall'un köken olarak farklı bir ırka mensup olmasına rağmen sahip olduğu güçlü entelektüel kişiliği ırk, milliyet ve cinsiyetçilik konularındaki görüşlerinin kayda değer bulunmasını sağlamaktadır.

Stuart Hall'a göre kültürel çalışmalar işinin, bir toplumun sorunlarını ve konumunu anlamak, o toplumun içinde bulunduğu durumu analiz ederek bugünü ve geleceğine dair çeşitli çıkarımlarda bulunabilmek için kullanılacak yöntemleri içerdiği görülmektedir. Hall'un çalışma ve yorumlarının ortaya koyduğu genel hatlara bakarak, bu kesitte ele alınan katkılarını iki başlık altında özetlemek mümkündür. Bunlardan ilki, Hall'un kültürel çalışmalara yapısalcı, semiyotik ve simgesel yaklaşımları kazandırarak, herhangi bir kültür çalışmasında dilin metin ve metinsellik nosyonları üzerinden anlamlandırma sürecine yardımcı olmasını sağlamasıdır. Kısaca Hall, Avrupalı yapısalcı kuramın İngiliz araştırmacı ve kuramcılara ulaşmasını sağlayan bir işlev görmektedir. İkinci önemli katkısı ise, ırk konusunu kültürel çalışmaların meselelerinden biri haline getirmesidir. Irk konusunun kültürel çalışmalara dâhil olması, aynı dönemlere denk gelen çeşitli ülkelerdeki etnik azınlıkların eşitlik, özgürlük ve hak taleplerine yönelik gösterileri sebebiyle İngiliz Kültürel Çalışmalarına dünyanın birçok yerindeki politikacı ve akademisyenin ilgi duymasını sağlamıştır. Takip eden kesitte yine Stuart Hall'un kültürel çalışmalar açısından büyük katkıda bulunduğu bir başka alan olan ideoloji kavramı, kendi bakış açısından değerlendirilmektedir.

Hall'un İdeoloji Teorisi

17 ve 18. yüzyıllarda yeşeren Aydınlanma düşüncesi; akılcı düşüncüyü eski, geleneksel, değişmez kabul edilen varsayımlar, ideolojiler ve peşin hükümlerden temizleyerek yerine bilimsel çağdaş düşünce tarzını yerleştirmeyi amaçlamaktaydı. Söz konusu dönemdeki düşünürler ideoloji kavramını ortadan kaldırılması gereken tehlikeli bir olgu olarak görmekte, bilimsel gelişmenin önündeki bir engel olarak tarif etmekteydiler. İdeoloji tartışmaları açısından önemli gelişmelerin yaşandığı yirminci yüzyıla gelindiğinde ise ideoloji kavramı birçok düşünür tarafından farklı anlayışlarla değerlendirilmeye devam etmekteydi. İngiliz kültürel çalışmalarına yapısalcı yaklaşımın kazandırılmasındaki katkılarından söz ettiğimiz Stuart Hall'un, bu geleneğe ideoloji kavramına yönelik çalışmalarda kazandırdığı bakış açısı da son derece önemli görülmektedir. Stuart Hall'un ideoloji konusunda Althusser ve Gramsci'den etkilenip sonrasında Kültürel Çalışmalara özgün bir ideoloji anlayışı kazandırdığından kısaca söz edilmişti. Buna ek olarak, Hall'un Marxist teorideki ideoloji alanına yönelik görüşlerine de yer vermek gerekmektedir; *“İdeoloji, Marxist teori içinde en son gelişen ‘alanlar’dan biridir. Ve hatta nerede ideoloji alanı inşa etmek mümkün olmuşsa, bu alana özgü biçim ve süreçler alışılmışın dışında, az gelişmiş ve kötü belirlenmiş olarak kalır.”* (2014a: 125).

Marxist ideoloji kavramını eleştiren Hall, daha çok Althusser ve Gramsci'nin kuramsal modellerinden yararlanarak indirgemeci ideoloji yaklaşımının ötesine geçmeye çalışmaktadır. Hall'un ideoloji kavramına yönelik düşünceleri de şu şekildedir: *“İdeoloji kavramıyla kastettiğim şey; farklı toplumsal gruplar ve sınıfların toplumsal işleyişini anlamlandırmalarını, tanımlamalarını, çözmelerini ve anlaşılır kılmalarını sağlayan; kavramlar, diller, kategoriler, zihinsel tasvir ve temsil sistemlerinden oluşan zihinsel düşünce çerçeveleridir.”* (1996: 26-27). Hall'un ideoloji anlayışını, indirgemeci ve olumsuz ideoloji

anlayışına yönelik bir karşı çıkış olarak görmek mümkündür. Çünkü Hall'un açıklamaları ideolojinin, toplumu ve toplumsal süreçleri inşa eden bir kavram olarak ele alındığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Stuart Hall, ideolojiyi anlaşılabilir kılmak için üç önemli vurgu yapmaktadır (2003: 89-90):

- *İdeolojiler ayrı ayrı kavramlardan ibaret değildir, ancak farklı unsurların eklenmesinde ayırt edici bir set veya anlam zinciri oluşturabilirler.*

Örneğin; Liberal ideolojide 'özgürlük' bireycilik ve serbest piyasa ile bağlantılıdır, sosyalist ideolojide ise 'özgürlük' kolektif bir şarttır, liberal ideolojideki gibi 'durumun eşitliği'ne karşı bağımlı değildir. Aynı kavram farklı ideolojik söylemlerin mantığına farklı şekilde yerleştirilmiştir.

- *İdeolojik ifadeler bireyler tarafından yapılır; ancak ideolojiler bireysel bilinç veya niyetin ürünü değildir.*

Bireyler daha çok niyetlerini ideoloji ile formüle etmektedirler. İdeolojiler bireyleri önceden belirlerler ve bireylerin doğduğu belirlenmiş toplumsal oluşumların ve koşulların parçasını oluştururlar. Toplumumuzda aktif olan ve bize toplumsal ilişkilerin mantıklı hale getirilmesi için sunulan ve içinde bir yerimiz olan ideolojileri konuşmak zorundayızdır. Bu nedenle, ideolojilerin dönüşümü bireysel değil, ortak bir süreç ve pratikten oluşur. Bunun yanı sıra ideoloji büyük ölçüde bilinçli niyetten ziyade bilinçsizce çalışmaktadır.

- *İdeolojiler, sanki gerçek yazarlarmış gibi, 'ideolojik gerçekleri' söylemelerine imkân tanıyan tanımlama ve bilginin konularına (bireysel ve kolektif) yönelik inşalarda bulunarak çalışırlar.*

Bu durum ideolojilerin en içteki, gerçek ve birleşik deneyimlerimizden faydalanmadığı için değil, kendimizi formüle ettiğimiz ifadelerin yer aldığı söylemlerin merkezinde yer alan pozisyonları yansıtmamasından kaynaklanmaktadır. Böylece aynı konular (Örneğin; ekonomik sınıflar veya etnik gruplar) farklı ideolojilerde farklı şekilde oluşturulabilmektedir.

Hall'un ideoloji konusundaki düşünsel altyapısının gelişimindeki zengin arka plan, *Bilimin Geri Tarafı: İdeoloji ve 'Bilgi Sosyolojisi'* isimli makalesinde göze çarpmaktadır. Stuart Hall'un ideolojiye yönelik bakış açısının; Kant'ın akıl, zihin ve bilginin kökenleriyle ilgili çalışmalarını; Hegel'in mantık anlayışını; Lukacs'ın ideolojik Marxist nosyonunu; Mannheim'in 'İdeoloji ve Ütopya'sını; Schutz'un fenomenolojik pespektifini; Durkheim'in 'sosyal gerçekleri şeyler gibi ele alma' tavsiyesini; Levi-Strauss'un antropoloji çalışmalarını; Saussure'ün dilbilimini; Barthes'ın göstergebilim alanında yaptığı önemli katkıları ve Althusser'in yapısalcılığını ziyaret eden uzun bir yolculuğu olduğu görülmektedir (Hall, 2014a). Tüm bunlar Hall'un çalışmalarında, kendisinin de kabul ettiği ciddi derecede faydalı bir etkiye bulunmuştur. Ancak Stuart Hall, bu çerçeveyi Gramsciyen şekilde düşünmek gerektiğinin de altını çizmektedir (1988: 161).

Gramsci'nin çalışmalarından yaptığı çıkarımlara göre; ideolojilerin “yanlışlık ve doğruluk kriterine göre değil, egemenlik ve bağımlılık konumunda, sınıfları ve sınıf kesimlerini bir araya getirmedeki işlev ve yararlılığına göre” değerlendirilmeleri gerektiğini vurgulayan Hall, ideolojinin sosyal bloğun ’birlik ve beraberliğine’ hizmet ettiğini belirtmektedir. Bunun yanında Hall, Gramsci'nin ideolojiyi ilgilendiren iki ayrım yaptığından bahseder (2014b: 167):

İlk ayrım, sistematik düşünce tarzı (onun kullanışıyla, ‘felsefe’ ve ‘ideoloji’) ile bir araya toplanmış ve kendi içinde çelişkileri olan düşünce biçimi (‘folklor’ ve ‘kamu düşün’) arasındadır. İkinci ayrım, organik, yarı-organik ve organik olmayan ideolojiler, yani tarihteki temel sınıfların hareket ve kapasitelerine tekabül ettiği kadarıyla ideolojiler ile onların koşulları somut analiz yetilerine tekabül eden ideolojiler arasındadır. Bir ideolojinin ‘doğruluğu’, Gramsci için, onun politik olarak harekete geçirici gücünde ve son olarak da tarihsel olarak gerçekleşmesinde yatar.

Gramsci'nin yapmış olduğu bu ayrım, daha sonra sınıflar arasındaki ve sınıflar içindeki ilişkileri analiz etmek için ortaya attığı ‘Hegemonya’ kavramını beraberinde getirmiştir. Stuart Hall, özellikle ilgilendiği hegemonya kavramı hakkında, hâkimiyetin ideolojik zorla değil, kültürel liderlikle sağlandığı görüşünü savunmaktadır. Buna göre Hegemonya kavramının, Hall’un bakış açısıyla nasıl şekillendirildiğini şu satırlarından çıkarmak mümkündür (2006: 151):

Hegemonya; toplumdaki ekonomik süreçler üzerinde önemli bir üstünlük sağlamış olan hâkim sınıf ittifakının ya da yönetici bloğunun toplumun hayat tarzı, anlayışı, kültür ve medeniyet düzeyini bir sınıfın çıkarlarına uygun olarak şekillendirmese bile, bir bütün olarak hâkim toplumsal üretim sisteminin gelişimini ve genişlemesini destekleyen bir yönde dönüştürebilecek ve yeniden biçimlendirebilecek süreçlerdeki üstünlüğü ifade eder. Bu liderlik anlayışındaki önemli nokta, hegemonyanın hukuksal ve meşru ölçütler yerine, söz konusu topluma tabi olan çeşitli sınıfların ve toplumsal grupların aktif rızalarının kazanılması yoluyla sağlanmasıdır.

Stuart Hall’un özellikle medya üzerindeki çalışmalara yoğunlaştıkça Gramsci okumalarına daha fazla yer verdiği görülmektedir. Medya formları ve kurumlarına yönelik bakış açısı ile baskı ve rıza arasındaki ilişkiye yönelmesinde söz konusu yaklaşımın izlerine rastlamak mümkündür. Hall’un, Batı kapitalizmindeki kitle iletişim araçlarının ideolojik yeniden üretimin merkezi olduğuna yönelik düşünceleri, onun ideolojik yapıların nasıl şekillendiğini sistematik ve yapısal olarak gösterme çabalarına yol açmaktadır. Söz konusu çabalar iletişim alanının ilgisini çekmekle birlikte, Stuart Hall’un iletişim çalışmalarında da adından söz ettirmesini sağlamıştır.

İletişim Çalışmalarının Yapısal Devrimi: Kodlama/Kodaçım

Stuart Hall, bir önceki kesitte değindiğimiz yapısalcı kuramdan beslenen düşünsel altyapısını, Amerikan medya çalışmalarına karşı giriştiği savaşı desteklemek için kullanmıştır. Levi-Strauss, Barthes, Althusser ve özellikle de Gramsci'nin çalışmaları Hall'un bu taarruzunda faydalandığı önemli kaynakları oluşturmuştur. Hall'un, ana akım (mainstream) olarak adlandırılan egemen iletişim yaklaşımlarına karşı eleştirel yaklaşımı desteklemesinin çeşitli sebepleri vardır. Çünkü Hall'a göre ana akım iletişim çalışmalarının çeşitli kısıtlılıkları vardır ve bu kısıtlılıklar ancak eleştirel yaklaşımla aşılabilmektedir. Stuart Hall, ana akım yaklaşımların kısıtlılıklarına ilişkin bir dizi eleştiride bulunmuştur. Hall'a göre, ana akım paradigma anlamlandırma, anlam, dil ve simgeleştirmeyle ilgili konuları sürekli olarak sözde bir 'bilimcilik' amacıyla haklılaştırıp belli başlı davranışçı göstergelere dönüştüren bir tür sistemli davranışsal indirgemecilik eğilim taşımaktadır. Bununla birlikte ana akım çalışmalarının iletişime atfedilen süreçleri, kurumları ve etkileri, modern iletişim sistemlerinin sıkı bir şekilde gömülü olduğu daha geniş bir alan olan toplumsal, ekonomik, siyasal ve kültürel yapılardan ayırarak tanımlama yönündeki çabaları da eleştirdiği bir başka nokta olmuştur (Hall, 1997: 82-83). Stuart Hall'un söz konusu eleştirilerinin, Birmingham İngiliz Kültürel Çalışmalar Merkezi bünyesinde kurulan 'Medya Grubu'na yansımış olması, eleştirel paradigmanın gelişimi açısından oldukça önemlidir.

İlk etapta medya çalışmaları alanına ağırlıklı olarak Amerikan ana akım çalışmalarının gelenek ve endişelerinin hâkim olduğu bilinmektedir. Böyle bir ortamda kurulan 'Medya Grubu' en uzun süren merkezi araştırma gruplarından biri olup, Birmingham İngiliz Kültürel Çalışmalar Merkezi'nin kuruluşundan bu yana iş ve ilgi odağı olmuştur. Stuart Hall, medya çalışmaları üzerine odaklanan bu grubun ana akım geleneğinin paradigmalarına meydan okuyup, medyayla ilgili çalışmaları daha geniş bir kültürel çalışmalar çerçevesinde yeniden tanımladığını belirterek söz konusu ayrımı dört maddede özetlemektedir (2005b: 104-105):

- Medya Araştırmaları ilk olarak, –medya içeriğinin tetikleyici olarak görüldüğü, ağır davranışçı tonlamalarla bir çeşit uyaran-tepki modeli kullanan– ‘doğrudan etki’ modelleriyle bağını kopardı. Bunun yerine, geniş anlamda medyanın ‘ideolojik’ rolü olarak tanımlanabilecek bir çerçeveye odaklandı. Bu ikinci yaklaşım medyayı, sosyal ilişkilerin ve siyasal sorunların tanımlanma biçimine ve izleyici kitlelerin popüler ideolojilerinin üretilmesiyle değiştirilmesine göre baskın bir konumda duran, önemli bir kültürel ve ideolojik bir güç olarak tanımladı.
- İkincisi, medya metinleri kavramlarını anlamın ‘şeffaf’ taşıyıcıları olarak gören anlayışa meydan okuyup, bu metinlerin dilsel ve ideolojik yapılarına odaklandık. Bu iki endişe–kitlesele iletişimin genel ideolojik doğası ve biçimlerinin dilsel yapısının karmaşıklığı–sonraki çalışmalarımızın temeli olmuştur ve çalışmalarımızı şekillendiren bir önceki gösterebilimsel modeller çerçevesinde şekillenmektedir.

- Üçüncüsü, daha önceki geleneksel araştırmalarda sıkça rastlanan ve yayın organlarıyla reklam ajanlarının inceleme ihtiyaçları tarafından etkilenen, izleyicinin farklılaşmamış ve pasif olarak görüldüğü kavramlar ile bağımızı kopardık. Bu çok basit kavramları, medya mesajlarının nasıl kodlandığıyla, kodlanmış metinlerin 'anı' ve izleyicinin 'kod çözme biçimi' arasındaki ilişki çerçevesinde, 'izleyici' ve 'okuma'dan oluşan daha aktif bir anlayışla değiştirmeye başladık.
- Dördüncü olarak da, medya ve ideolojiler konusu, medyanın dolaşımda oynadığı rol ile egemen ideolojik tanımlamalar ve temsillerin güvence altına alınmasıyla ilgili bir gündeme dönmüştür.

Eleştirel akım tam anlamıyla bir bütünlük içerisinde olmasa da temelde yukarıda sıralanan maddeler etrafında örgütlenmiştir. Eleştirel akımın kuramsal dayanaklarını da özellikle dilbilim, ideoloji ve göstergebilim oluşturmaktadır. Stuart Hall'un medya çalışmalarında kullandığı yöntemleri tam anlamıyla kavrayabilmek için öncelikle kendisinin dil ve temsil hakkındaki görüşlerini bilmek gerekmektedir. Çünkü Hall'un gerek ideoloji gerekse iletişim alanındaki çalışmaları temel olarak bu bakış açısından faydalanmaktadır.

Hall, kültür, dil ve temsil arasındaki ilişkiyi basitçe; kültürün 'paylaşılan anlamlar' ile ilgili olmasına dayandırmaktadır. Bu görüşe göre dil, şeylere 'anlam verdiğimiz', içinde anlamın üretildiği ve yayıldığı ayrıcalıklı bir araçtır ve anlamlar sadece dile ortak erişimimiz yoluyla paylaşılabilir. Dolayısıyla dil, anlam ve kültür için temel özelliكتedir, her zaman kültürel değerler ve anlamların asli kaynağı olarak görülmektedir (Hall, 2017: 7). Hall, dilin anlamı inşa edebilme özelliğini de temsili bir sistem olarak çalışmasına bağlamaktadır; sesler, yazılı kelimeler, elektronik olarak üretilmiş görüntüler, müzik notaları, hatta nesnelere yardımıyla düşünce, fikir ve duyguların bir kültürde temsil edilmesini sağlayan 'araç'lerden biri dildir (2017: 7). Dolayısıyla anlamın üretim süreci, bir takım şeylerin dil yoluyla temsil edilmesine bağlıdır.

Temsil kavramını, anlamın üretilerek bir kültürün üyeleri arasında değiş tokuş edilmesi sürecinin temel parçası olarak tanımlayan Hall, temsil sürecinin şeyleri simgeleyen ya da tasvir eden dil, işaretler ve görüntülerin kullanılmasıyla gerçekleştiğini belirtmektedir (2017: 23). Kendisi ayrıca dilin dünyayı tasvir etmekte nasıl kullanıldığını dair üç farklı teoriden bahsederek, temsil kavramının anlam ve dilin kültürle ilişki kurmasını nasıl sağladığını keşfetmeye çalışmaktadır (Hall, 2017: 35-36):

Yansıtıcı yaklaşım;

“Yansıtıcı yaklaşımda anlamın gerçek dünyadaki nesnede, kişide, fikirde, hatta olayda yattığı ve dilin bir ayna gibi işlev görerek dünyada zaten mevcut olan gerçek anlamı 'yansıttığı' düşünülür.”

Kasıtlı yaklaşım;

“Konuşan, yazan kişinin dünyaya dair kendine özgü yorumunu dil yoluyla empoze ettiğini savunur. Kelimeler, yazarın vermeye çalıştığı anlamı ifade eder.”

İnşacı yaklaşım;

“Şeylerin anlamı yoktur; temsil sistemlerini, kavramlar ve işaretleri kullanarak anlamı biz inşa ederiz.”

Stuart Hall’un söz konusu teoriler içerisinde daha ziyade ‘inşacı yaklaşım’ teorisini kullandığı görülmekle birlikte, kendisinin meşhur ‘kodlama/kodaçımılama’ kuramının keşfedilmesinde de bu yaklaşımın biliniyor olması oldukça önemlidir. Eleştirel paradigma içerisinde kendine sağlam bir yer bulan ‘kodlama/kodaçımılama’ kuramı, alıcı kitlenin konumlandırıldığı yere farklı bir bakış açısı getirip, alıcı kitlenin pasif bir rolü olduğu yönündeki görüşlere karşı çıkmaktadır.

Hall, kodlama/kodaçımılama (Encoding,Decoding) makalesinde, iletişimi bir ‘döngü’ ya da göndericiden alıcıya doğru düz bir hat olarak gören geleneksel açıklamalarla tartışmaya girmektedir. Ancak bu makalenin 1973 yılında *Encoding and Decoding in Television Discourse* adıyla bir Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi makalesi olarak basıldığını da özellikle belirtmek gerekir. Hall, bir mesajın gönderilmiş olmasının yerine ulaşacağını garantilemediğini vurgulamaktadır. Mesajın ilk oluşturulduğu andan (kodlama) okunduğu ve anlaşıldığı ana (kodaçımılama) kadar iletişim sürecindeki her anın kendi belirleyenleri ve varlık koşulları olduğunu ifade etmektedir (Turner, 2016: 107-108).

Bir iletişim sürecini gerçekten anlamlandırabilmek için yalnızca kodlama üzerinde çalışmak yeterli olmamaktadır. Bunun yanında kodaçımılama üzerinde de çalışılmalı, her iki durumdaki anlam üretimi ve karmaşık ilişkiler süreci açıkça ortaya çıkarılmalıdır. Hall, herhangi bir iletişim biçimindeki mesajların doğal olmadığının altını çizmektedir. Ona göre mesajların gönderilebilmesi için öncelikle inşa edilmesi gerektiği gibi, alıcı tarafın da söz konusu inşaaya uygun alımlama yapamayabileceğini söyler. Çünkü alıcı kitle homojen değildir, farklı gruplar ve farklı çıkarılardan oluşmaktadır. Hall, bu yanlış anlama potansiyelinin iletişim sistemlerimizin dilimizi önce kendimiz için ‘kodlaması’ sebebiyle kısıtlı olduğunu belirtmektedir. Bunun yanında, televizyon söylemini sıfırdan yorumlamak zorunda olmadığımızı, çünkü onların inşa edildiği kodları önceden öğrenmiş bulunduğumuzu da eklemektedir (Turner, 2016: 108).

Stuart Hall, her kurulu gösterenin, birden fazla yananlamsal konfigürasyona dönüşme potansiyeline sahip olduğunu vurgularken, çok anlamlılığın (polisemi), çoğulculukla (pluralism) karıştırılmaması gerektiğini de hatırlatmaktadır. Hall, yananlamsal kodların birbirine eşit olmadığını düşündüğü için, alıcı kitlenin medya içerikleri karşısında gerçekleştirebileceği üç farklı okuma sürecini – *Egemen (Baskın) okuma, Müzakereli okuma ve Karşıt okuma* - şu şekilde ele almaktadır (2005c: 93-97):

Egemen (Baskın) okuma; Bu okuma türüne 'saptanmış' yerine 'baskın' denmesinin sebebi, bir olayı birden fazla 'haritalandırma' içinde düzenlemek, sınıflandırmak ve kodaçımlemek her zaman mümkün olduğu içindir. Ama bir 'tercih edilmiş okumalar' alanı bulunduğu için 'baskın' denmektedir, çünkü bu tercih edilmiş okumalar hem kendilerine atfedilen kurumsal, politik, ideolojik düzenleri içermekte, hem de kendileri kurumsallaşmaktadır. *Müzakereli okuma ise*; Bu sürüm içindeki kodaçımleme, uyumlu ve karşıt elementlerin bir karışımını içermektedir. Büyük anlamlandırmalar (soyutlamalar) yapmak için egemen tanımların meşruluğunu kabul ederken, daha kısıtlı, durumsal (yerleşik) bir düzeyde, kendi kurallarını koymaktadır. Müzakereli kod okumaya verilebilecek en basit örnek, bir işçinin grev yapma ve ücretlerin dondurulmasına itiraz hakkını kısıtlayan bir Sanayi İlişkileri Bildirisi'ne tepkisidir. 'Ulusal çıkar' düzeyinde kodaçımlayıcı egemen tanımı benimseyerek 'enflasyonla mücadele için daha az gelir elde etmeyi kabul etmeliyiz' diyebilir. Ancak bu düşüncenin, işçinin daha iyi bir ücret ve koşullar için greve gitme ya da Sanayi İlişkileri Bildirisi'ne üretim yeri düzeyinde veya sendika örgütü içinde muhalefet etme isteğiyle fazlaca ilgisi bulunmamaktadır. *Karşıt okumada da*; İzleyicinin söylemi, harfi ve yananlamsal olarak anlamı mükemmel bir şekilde anlamlandırması, ama mesajı global olarak aksi yönde kodaçımlaması mümkündür. Kişi mesajın bütüncüllüğünü bozarak, tercih ettiği kodla, alternatif bir referans çerçevesi içinde yeniden kurar. İzleyicinin ücretlerin kısılması üzerine bir tartışmayı dinlemesi, ama 'ulusal çıkarlar' sözünü her duyusunda bunu 'sınıf çıkarı' olarak 'okuması' buna bir örnektir.

Söz edilen okuma türleri kısaca toparlanacak olursa; egemen okuma medya içeriklerinin alıcı tarafından olduğu gibi kabul edildiği düşüncesinden hareket etmektedir. Yani bu okuma türünde iletiler alıcı tarafından sorgulanmaz, mesajın kodlandığı referans koda uygun bir şekilde kodaçımleme yapar. Müzakereli okumada baskın anlamlar alıcı üzerinde kısmen etkili olmaktadır. Hem benimsenen hem de reddedilen unsurlardan oluşmakta olup, medya içerikleri alıcının yorumlarına açıktır. Karşıt okumada ise kodlanan iletilerin anlamları alıcılar tarafından bütün anlam ve yan anlamları ile çözülür ve keşfedilen anlamlara yönelik tutum alınır. Alıcının alması istenen mesajlar istenilenin tam tersi halinde okunur ve etki etmesi beklenen anlamlar tamamıyla reddedilir. Stuart Hall kodlama/kodaçımleme kuramını özetle; kodlama işleminin kodaçımlarının içinde işleyeceği sınırları belirleyen bir süreç olarak görmüş ve oluşturulan bu sınırların, alıcıların anlama ulaşabilmesi için kurgulandığını düşünmüştür.

Sonuç Yerine

Stuart Hall'un akademik serüvenine bakıldığında, çok çeşitli alanlarda ve farklı disiplinlerde eserler verdiği görülmektedir. Çalışmalarındaki bu çeşitliliğin dönemin önemli tartışma konuları ve kendi entelektüel dağarcığının yönelimleriyle şekil aldığı da göze çarpan bir başka nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenlerden ötürü, Hall'un çalışmalarından

bütünlüklü bir resim çıkarmak oldukça zordur. Ancak bu durum, Hall hakkında kapsayıcı bazı değerlendirmeler yapılmasına engel değildir. Hall, öncelikle ‘kültür’ konusundaki çalışmaları gündeme getirerek toplumsal araştırmalara yönelik önemli bir katkıda bulunmuştur. Bu bakımdan Hall’un alana en büyük katkısını, akademik ilgiyi ‘kültür’ konusuna çekmesi olarak belirtmek yanlış olmayacaktır.

Öte yandan toplumsal, kültürel, ekonomik ve siyasal alanların yalnızca tek bir başat yaklaşımla anlaşılamayacağını vurgulayan Hall, ideolojik ve kültürel alanların toplum yapısına yönelik kurucu özellikler taşıdığını da belirtmektedir. Hall, her ne kadar kendisinin Marxist geleneklerle eleştirel bir ilişki içerisinde bulunduğunu aktarsa da, çalışmalarında ikili karşıtlıkları sorunlaştırdığı saptanmaktadır. Hall’un söz konusu yaklaşımı, çalışmalarında kültürel alanın diyalektiğine yoğunlaşmasıyla açık bir şekilde görülmektedir.

Bugün sosyal bilimlerle uğraşan birçok akademik çalışmada en çok alıntılanan isimler arasında bulunan Stuart Hall’un temel amacı, kültürel alanın anlaşılması zor yapısını çözmeye yardımcı olacak, yapısal ve tarihsel analizler yapmayı sağlayacak, alandaki çelişkili konuları anlamlandırmaya yardımcı olacak bir bakış açısı sunabilmektir. Bu bağlamda Hall’un alana kazandırdığı kodlama/kodaçımleme modeli ile temsil teorisi günümüzde hala medya ve iletişim çalışmalarındaki araştırma ve çözümlemelerde sıkça başvurulan önemli yöntemler arasında yer almaktadır. Stuart Hall, Birmingham Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezinin başında yer aldığı süre boyunca, kültürel çalışmalar ve medya alanına kazandırdığı yaklaşımlar dışında kişiliği ve yaşantısı itibarıyla de arketipik entelektüelin bir anti-tezi olarak tarif edilmektedir. Çünkü gençlerin kültürüyle ve genç kuşaklarla temasını yitirmeyen Hall, yeni teknolojilere ve düşüncelere daima açık bir yapıya sahip olmuştur.

Son olarak Stuart Hall tarafından teorik çalışma disipliniyle ilgili önerilen metaforun, kendisinin düşünce ve çalışma anlayışını doğru bir şekilde anlamlandırmak ve gelecek tüm teorik çalışmalarda da bu görüşü hatırlayan çalışmalar ortaya koyabilmek için her zaman yardımcı olacağı değerlendirilmektedir: “Teorik çalışma ile ilgili farklı bir metafor önermek istiyorum: mücadele metaforu, meleklerle güreş (wrestling with angels) metaforu. Sahip olmaya değer nitelikteki yegâne teori, derin bir akıcılıkla konuşabildiğimiz değil, uğruna bir savaş vermek durumunda olduğumuz teoridir” (Hall, 2008: 90).

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no grant support.

Kaynakça/References

- Adams, T. (2007). *Cultural Hallmark*. The Guardian. Retrieved from <https://www.theguardian.com/society/2007/sep/23/communities.politicsphilosophyandsociety>
- Chen, K. H. (1996). The Formation of a Diasporic Intellectual: An Interview With Stuart Hall (D. Morley & K. H. Chen, Eds.) In. *Stuart Hall: Critical Dialogues in Cultural Studies*.486-505.
- Farred, G. (1996). You Can Go Home Again, You Just Can't Stay: Stuart Hall and Caribbean Diaspora. *Research in African Literatures*, 27(4), 28-48.
- Hall, S. (1988). *The Hard Road to Renewal: Thatcherism and the Crisis of the Left*. New York: Verso.
- Hall, S. (1996). The Problem of Ideology: Marxism Without Guarantees (D. Morley & K. H. Chen, Eds.) In. *Stuart Hall: Critical Dialogues in Cultural Studies*.24- 45.
- Hall, S. (1997). İdeoloji ve İletişim Kuramı (S. İrvan, Der.). İçinde. *Medya, Kültür, Siyaset*. Ankara: Ark Yayınları. 79-99.
- Hall, S. (2003). The Whites of Their Eyes: Racist Ideologies and the Media (G. Dines & J. M. Humez, Eds.) In. *Gender, Race and Class in Media* (2nd Ed.). California: Sage Publications. 89-93.
- Hall, S. (2005a). Cultural Studies and the Centre: Some Problematics and Problems (S. Hall, D. Hobson, A. Lowe & P. Willis, Eds.) In. *Culture, Media, Language*. New York: Routledge. 2-35.
- Hall, S. (2005b). Introduction to Media Studies at the Centre (S. Hall, D. Hobson, A. Lowe & P. Willis, Eds.) In. *Culture, Media, Language*. New York: Routledge. 104-109.
- Hall, S. (2005c). Kodlama / Kodaçılama (Ş. Yavuz, Der., Y. Yavuz, Çev.) İçinde. *Medya ve İzleyici: Bitmeyen Tartışma*. Ankara: Vadi Yayınları. 85-98.
- Hall, S. (2006). The Rediscovery of 'Ideology': Return of te Repressed In Media Studies (J. Storey, Ed.) In. *Cultural Theory and Popular Culture: A Reader* (3rd Ed.). Dorchester: Pearson Education Limited.
- Hall, S. (2008). Kültürel Çalışmalar ve Teorik Mirası (S. Çelenk, Der.) İçinde. *İletişim Çalışmalarında Kırılmalar ve Uzlaşmalar*. Ankara: De Ki Basım Yayın. 85-114.
- Hall, S. (2014a). Bilimin Geri tarafı: İdeoloji ve "Bilgi Sosyolojisi" (C. Şahan, Der. & Çev.) İçinde. *İdeoloji Üzerine: Eleştirel İdeoloji Analizleri*. İstanbul: Pales Yayıncılık. 85-134.
- Hall, S., Lumley, B., McLennan, G. (2014b). Politika ve İdeoloji: Gramsci (C. Şahan, Der. & Çev.) İçinde. *İdeoloji Üzerine: Eleştirel İdeoloji Analizleri*. İstanbul: Pales Yayıncılık. 161-226.
- Hall, S. (2017). *Temsil: Kültürel Temsiller ve Anlamlandırma Uygulamaları* (İ. Dündar, Çev.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- MacCabe, C. (2008). An Interview With Stuart Hall. *Critical Quarterly*, 50(1-2), 12- 42. doi: 10.1111/j.1467-8705.2008.00825.x
- Turner, G. (2016). İngiliz Kültürel Çalışmaları (D. Özçetin & B. Özçetin, Trans.). Ankara: Heretik Basın Yayın
- Yaylagül, L. (2016). Kitle İletişim Kuramları (7.Baskı). Ankara: Dipnot Yayınları.